

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ



**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО**  
**робоча програма навчальної дисципліни**

Галузь знань *08 Право*  
Спеціальність *081 Право*  
Освітній рівень *перший (бакалаврський)*  
Освітня програма *Правове регулювання економіки*

Статус дисципліни *обов'язкова*  
Мова викладання, навчання та оцінювання *українська*

Завідувач кафедри  
*правового регулювання економіки*

*Олег ЛУК'ЯНЧИКОВ*

Харків  
2022

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

на засіданні *кафедри правового регулювання економіки*

Протокол № 2 від 03.09.2022 р.

Розробники:

Кириченко Ю.М., д.ю.н., проф., проф. кафедри правового регулювання економіки

**Лист оновлення та перезатвердження  
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

## Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Адміністративне процесуальне право» є однією з необхідних складових підготовки майбутніх фахівців за спеціальністю «Право».

Навчальна дисципліна «Адміністративне процесуальне право» займає важливе місце серед інших юридичних наук і тісно пов'язана з такими галузями права як: Конституційне право, Адміністративне право, Фінансове право, Податкове право тощо.

Адміністративне процесуальне право є досить складною у вивченні навчальною дисципліною, що пояснюється великим обсягом навчального матеріалу, складністю теоретичних категорій, мінливістю та суперечливістю нормативно-правових актів.

Адміністративне процесуальне право - це галузь публічного права, яка включає правові норми, що регулюють суспільні відносини, які виникають у процесі здійснення публічного (державного і громадського) управління; при здійсненні делегованих повноважень у сфері державного управління; при забезпеченні внутрішньоорганізаційного розвитку управлінських систем; у зв'язку з наданням адміністративних послуг; у зв'язку з розглядом і вирішенням заяв і скарг фізичних та юридичних осіб щодо реалізації та захисту їх прав і законних інтересів в позасудовому (квазісудовому) порядку; у зв'язку зі зверненням фізичних чи юридичних осіб до суду з позовом щодо захисту їх прав, свобод і законних інтересів; у зв'язку з притягненням особи до адміністративної, дисциплінарної відповідальності; та ін.

Основним матеріалом для формування комплексу систематизованих знань, навичок і вмінь студентів слугує адміністративне процесуальне законодавство, яке нараховує значну кількість нормативно-правових актів. Крім цього, увага приділяється вивченню нормативно-правових актів конституційного, адміністративного, та інших галузей права, положення яких також використовуються для регулювання певних правовідносин.

Всебічне і глибоке вивчення курсу «Адміністративне процесуальне право» є необхідною умовою отримання вищої освіти, сприяє формуванню аналітичного мислення, чіткому аналізу основних правових відносин та правильного застосування правових норм.

**Метою дисципліни** є підготовка майбутніх фахівців у галузі адміністративного процесуального права, що покликане дати студентам знання, які дозволять їм усвідомити зміст суспільних відносин, що регулюють норми адміністративного процесуального права, сформуванню навички аналітичної роботи з нормативними та інструктивними документами, задля самостійного вирішення завдань у сфері регулювання адміністративно-процесуальних правовідносин.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Адміністративне процесуальне право» є надання ґрунтовних знань з основних теоретико-правових положень про сутність, предмет, метод та принципи адміністративного процесу; структури адміністративного процесу; видів та особливостей адміністративно-процесуальних норм; особливостей здійснення контрольно-наглядової діяльності; видів та порядку надання адміністративних послуг; порядку провадження у справах про адміністративні правопорушення; порядку розгляду адміністративних справ в адміністративних судах.

**Предметом вивчення** навчальної дисципліни є основні теоретико-правові положення, які стосуються предмету, методу, принципів та структури адміністративного процесу; адміністративно-правового статусу суб'єктів ліцензійно-реєстраційного провадження; розуміння змісту та відмінностей між контролем та наглядом; видів адміністративних послуг та вимог, які до них висуваються; поняття та загальної характеристики провадження у справах про адміністративні правопорушення; порядку оскарження постанови у справах про адміністративні правопорушення; порядок та особливості виконання постанови у справах про адміністративні правопорушення; видів звернень громадян та вимог, які до них висуваються; порядок розгляду скарг, заяв та пропозицій; загальної характеристики завдань та принципів адміністративного судочинства; юрисдикції адміністративних судів та видів підсудності; стадій

адміністративного судочинства та порядку розгляду та вирішення адміністративних справ; розуміння змісту правового статусу учасників адміністративного судочинства тощо.

### Характеристика навчальної дисципліни

Курс	<b>2</b>
Семестр	<b>4</b>
Кількість кредитів ECTS	<b>6</b>
Форма підсумкового контролю	<b>іспит</b>

### Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Конституційне право	Трудове право
Основи римського права	Господарське право
Теорія держави та права	Фінансове право
Адміністративне право	
Цивільне право	

### Компетентності та результати навчання за дисципліною

Результати навчання	Компетентності
РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздальгідь невідомих умов та обставин.	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

	<p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p>
<p>РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p>
<p>РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p>

	<p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p>
<p>РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p>

	<p>СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p>
<p>РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правової термінології.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p>
<p>РН 11. Мати базові навички риторики.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p>
<p>РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p>

	<p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p>
<p>РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p>



<p>РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.  ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.  ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.  ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.  ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.  СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.  СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .  СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.  СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.  СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.  СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.  СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.  СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.  СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.  ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.  ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.  ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.  ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p>

	<p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>

<p>PH 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p>	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>PH 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні</p>

	<p>технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.</p> <p>СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.</p> <p>СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>
<p>РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.</p>	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.</p> <p>СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.</p> <p>СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.</p> <p>СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.</p>

### **Програма навчальної дисципліни**

#### **Змістовий модуль 1. Загальна частина.**

##### **Тема 1. Адміністративне процесуальне право: поняття та загальна характеристика.**

Поняття та сутність адміністративного процесуального права. Предмет, методи та принципи адміністративного процесуального права.

Співвідношення понять «адміністративний процес», «адміністративне судочинство», «судовий процес».

Система та структура адміністративного процесуального права.

Зв'язок адміністративно-процесуального права з іншими галузями права

##### **Тема 2. Адміністративно-процесуальні норми та правовідносини**

Поняття та структура адміністративно-процесуальних норм. Види адміністративно-процесуальних норм.

Поняття та загальна характеристика адміністративно-процесуальних відносин.  
Суб'єкт, об'єкт та зміст адміністративно-процесуальних відносин.

### **Тема 3. Суб'єкти і учасники адміністративного процесуального права.**

Поняття і класифікація суб'єктів адміністративного процесуального права

Особи, які розглядають і вирішують адміністративні справи

Особи, які обстоюють в адміністративному процесі особисті права та законні інтереси

Особи, які представляють та захищають інтереси інших осіб

Особи, які сприяють адміністративним провадженням

### **Тема 4. Адміністративні процедури: поняття та загальна характеристика**

Загальнотеоретичні підходи до розуміння юридичних процедур. Публічне адміністрування та адміністративні процедури.

Поняття та характерні риси адміністративних процедур. Сутність правової категорії «адміністративна процедура». Співвідношення понять «адміністративні процедури» та «адміністративний процес».

Правова регламентація адміністративних процедур.

Принципи адміністративних процедур.

Підходи до класифікації адміністративних процедур.

### **Тема 5. Адміністративні провадження із надання адміністративних послуг.**

Поняття «адміністративна послуга». Ознаки адміністративних послуг. Класифікація адміністративних послуг

Стандарти надання адміністративних послуг

Організаційне забезпечення надання адміністративних послуг

### **Тема 6. Адміністративні провадження із розгляду звернень громадян.**

Поняття та види звернень громадян. Правова основа та процесуальний порядок розгляду звернень громадян.

Процедурні питання доступу до публічної інформації.

### **Тема 7. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.**

Завдання та принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Докази в справах про адміністративні правопорушення, їх джерела та оцінка.

Правовий стан осіб, які беруть участь в справах про адміністративні правопорушення. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Порушення справи про адміністративне правопорушення. Розгляд справи про адміністративне правопорушення і винесення постанови. Оскарження постанови і перегляд справи. Виконання постанови про накладення адміністративних стягнень.

## **Змістовий модуль 2. Особлива частина**

### **Тема 8. Загальні засади адміністративного судочинства.**

Розвиток адміністративного судочинства (юстиції) в Україні. Поняття, завдання та мета адміністративного судочинства. Принципи адміністративного судочинства. Джерела адміністративного судочинства.

Система та повноваження адміністративних судів. Склад суду та відводи. Юрисдикція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ, її розмежування з іншими публічно-правовими спорами. Поняття підсудності, її види. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого.

Судові виклики та повідомлення. Фіксування адміністративного процесу. Судові витрати

### **Тема 9. Учасники судового адміністративного процесу.**

Склад осіб, які беруть участь у справі. Сторони в судовому адміністративному процесі.

Адміністративна процесуальна правосуб'єктність позивача та відповідача. Сутність неналежної сторони в адміністративному процесі та процедури її заміни. Процесуальне правонаступництво в адміністративному процесі.

Треті особи в адміністративному процесі: поняття, ознаки та види.

Представництво в судах адміністративної юрисдикції: поняття та ознаки. Види адміністративних процесуальних представництв та їх особливості. Повноваження представників у судах адміністративної юрисдикції: документальне оформлення та зміст.

Особливості адміністративної процесуальної правосуб'єктності органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свобод та інтереси інших осіб.

Особливості участі осіб, які є іншими учасниками судового процесу при розгляді справи в суді. Процесуальний статус секретаря судового засідання, судового розпорядника, перекладача. Процесуальний статус спеціаліста, спеціаліста в галузі права експерта та свідка, та особи, що надає правову допомогу. Права та обов'язки спеціаліста, свідка, експерта та особи, що надає правову допомогу в судовому процесі.

### **Тема 10. Адміністративний позов. Процесуальні строки.**

Поняття та юридичне значення адміністративного позову. Право на адміністративний позов. Підстава позову. Предмет позову.

Поняття та ознаки позовного провадження.

Поняття процесуальних строків та їх значення в адміністративному процесі. Види процесуальних строків.

### **Тема 11. Докази й доказування в адміністративному процесі.**

Основні положення про докази. Види доказів та їх загальна характеристика. Засоби доказування. Суб'єкти подання доказів.

Достовірність та достатність доказів. Допустимість доказів.

Розподіл обов'язків по доказуванню і представленню доказів

Підстави та порядок забезпечення доказів. Способи забезпечення доказів.

### **Тема 12. Відкриття провадження в адміністративній справі. Підготовче провадження.**

Порушення адміністративної справи.

Поняття та ознаки стадії підготовки справи до судового розгляду в адміністративному процесі. Процесуальний зміст стадії підготовки справи до судового розгляду.

Попереднє судове засідання. Примирення сторін. Судове доручення. Забезпечення адміністративного позову. Завершення підготовчого провадження. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження. Судові виклики і повідомлення.

Зміст повістки та процедури її вручення. Виняткові засоби судових викликів і повідомлень. Врегулювання спору за участю судді.

### **Тема 13. Судовий розгляд справи.**

Поняття стадії судового розгляду адміністративної справи, її особливості. Етапи судового розгляду адміністративної справи. Розгляд адміністративної справи у судовому засіданні.

Відкриття судового засідання. Початок розгляду справи по суті. Дослідження доказів. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами. Судові дебати. Таємниця нарадчої кімнати.

Процесуальні перешкоди судового розгляду адміністративної справи.

Залишення позовної заяви без розгляду. Зупинення та поновлення провадження у справі. Закриття провадження у справі.

#### **Тема 14. Судові рішення в адміністративному процесі.**

Сутність судових рішень. Вимоги, яким мають відповідати судові рішення адміністративних судів: законність і обґрунтованість, своєчасність, вмотивованість, повнота, безумовність, чіткість, дотримання процесуальної форми.

Види судових рішень: ухвали, рішення, постанови.

Перелік практичних (семінарських), а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

#### **Методи навчання та викладання**

У навчальному процесі використовуються традиційні методи – словесні (розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія, у дистанційному навчанні – есе, семінар), наочні (показ: ілюстрація, демонстрація презентація), практичні (вправи – ситуаційні завдання, кейси, творчі вправи, виконання творчого завдання, науково-дослідна робота), контрольні (експрес-опитування, письмові контрольні роботи, підсумковий контроль) і самостійні (аналіз нормативно-правових актів).

Крім того, використовуються діалогічні методи навчання (методи активізації навчально-пізнавальних дій), зокрема, до них належать аналіз конкретної ситуації (Теми 1-14), «мозковий штурм» («атака») (Теми 3, 4, 10-12), навчально-тематична дискусія (Теми 1-3, 7-9), професійна консультація (Теми 1-14) тощо.

#### **Порядок оцінювання результатів навчання**

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, яка передбачає такі контрольні заходи:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі контрольної роботи як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль знань здійснюється на практичних заняттях. На практичних заняттях оцінювання рівня володіння студентами теоретичним матеріалом та правильністю виконання ситуаційних (практичних) завдань, оцінюється 5 балами (максимальна кількість балів складає 30 балів).

Крім того, поточний контроль включає перевірку успішності виконання самостійної роботи і оцінюється максимально 20 балами: індивідуальна робота – максимально 10 балів та 2 творчі завдання – максимально 10 балів).

Модульний контроль проводиться у формі письмової контрольної роботи, яка включає 2 практичних завдання (стереотипні) максимально. За Модульний контроль 1

максимальна кількість балів складає 5 балів. За Модульний контроль 2 максимальна кількість балів складає 5 балів. Максимальна кількість балів, яку студент отримує за модульний контроль – 10 балів.

**Підсумковий контроль** знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни «Адміністративне процесуальне право» здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 3 завдань (1 стереотипне – 10 тестових завдань; 1 діагностичне – 20 тестових завдань; 1 евристичне – практичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Відповіді на питання стереотипного та діагностичного рівня демонструють вміння вирішувати нескладні ситуативні завдання шляхом застосування нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері **правового регулювання адміністративних процесуальних правовідносин**.

Відповідь на питання евристичного рівня має виявити уміння ефективно та правильно застосовувати законодавство, давати абсолютно правильну аргументовану відповідь.

Завдання стереотипного та діагностичного рівнів подано у вигляді тестових завдань, на які треба обрати одну правильну відповідь із запропонованих. Оцінюються тестові завдання 1-го рівня – 10 балів (по 1 балу за кожну правильну відповідь), 2-го рівня – 20 балів (по 1 балу за кожну правильну відповідь). Завдання евристичного рівня подано у вигляді практичного завдання невеликої складності. Правильно вирішене завдання оцінюється у 10 балів:

3 бали – за правильний алгоритм вирішення завдання;

2 бали – за юридичну правильність вибору нормативно-правових актів, що застосовуються до розв'язання завдання;

2 бали – за наявність і ґрунтовність висновку;

1 бали – за охайність подання результатів;

2 бали – за наявність пояснень щодо алгоритму вирішення завдання.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60 і більше балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.



**Рейтинг-план навчальної дисципліни**

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
<b>Тема 1.</b>	<i><b>Аудиторна робота</b></i>			
	Лекція	Лекція 1 на тему: Адміністративне процесуальне право: поняття та загальна характеристика.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 1. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	
	<i><b>Самостійна робота</b></i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
	Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.		
<b>Тема 2.</b>	<i><b>Аудиторна робота</b></i>			
	Лекція	Лекція 2 на тему: Адміністративно-процесуальні норми та правовідносини	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 2. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	5
	<i><b>Самостійна робота</b></i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
	Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.		
<b>Тема 3.</b>	<i><b>Аудиторна робота</b></i>			
	Лекція	Лекція 3 на тему: Суб'єкти і учасники адміністративного процесуального права	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 3. Розгляд теоретичних питань за	Вирішення ситуаційних завдань	

		темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.		
	<b><i>Самостійна робота</i></b>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
<b>Тема 4.</b>	<b><i>Аудиторна робота</i></b>			
	Лекція	Лекція 4 на тему: Адміністративні процедури: поняття та загальна характеристика.	Активна робота на лекції.	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 4. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	5
	<b><i>Самостійна робота</i></b>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
<b>Тема 5.</b>	<b><i>Аудиторна робота</i></b>			
	Лекція	Лекція 5 на тему: Адміністративні провадження із надання адміністративних послуг.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 5. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань.	
	<b><i>Самостійна робота</i></b>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	

		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
<b>Тема 6.</b>	<b><i>Аудиторна робота</i></b>			
	Лекція	Лекція 6 на тему: Адміністративні провадження із розгляду звернень громадян.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 6. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань.	5
	<b><i>Самостійна робота</i></b>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
Підготовка творчих завдань за темами 1-7. Підготовка до модульної контрольної роботи за темами 1-7.				
<b>Тема 7.</b>	<b><i>Аудиторна робота</i></b>			
	Лекція	Лекція 7 на тему: Провадження у справах про адміністративні правопорушення.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 7. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	
		Підготовка творчих завдань за темами 1-7.	Презентація результатів.	5
		Написання модульної контрольної роботи за темами 1-7	Контрольна робота	5
	<b><i>Самостійна робота</i></b>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.		
<b><i>Аудиторна робота</i></b>				

<b>Тема 8.</b>	Лекція	Лекція 8 на тему: Загальні засади адміністративного судочинства.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 8. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	5
	<b>Самостійна робота</b>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
Огляд чинного законодавства за темою.		Перевірка домашніх завдань.		
<b>Тема 9.</b>	<b>Аудиторна робота</b>			
	Лекція	Лекція 9 на тему: Учасники судового адміністративного процесу.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 9. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	
	<b>Самостійна робота</b>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.		
	Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.		
<b>Тема 10.</b>	<b>Аудиторна робота</b>			
	Лекція	Лекція 10 на тему: Адміністративний позов. Процесуальні строки.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 10. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	5
	<b>Самостійна робота</b>			
Питання та завдання до самостійного	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.		

	опрацювання	Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
<b>Тема 11.</b>	<i><b>Аудиторна робота</b></i>			
	Лекція	Лекція 11 на тему: Докази й доказування в адміністративному процесі.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 11. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	<i><b>Самостійна робота</b></i>		
		Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.			
<b>Тема 12.</b>	<i><b>Аудиторна робота</b></i>			
	Лекція	Лекція 12 на тему: Відкриття провадження в адміністративній справі. Підготовче провадження.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 12. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	5
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	<i><b>Самостійна робота</b></i>		
		Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.			
<b>Тема 13.</b>	<i><b>Аудиторна робота</b></i>			
	Лекція	Лекція 13 на тему: Судовий розгляд справи.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 13. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	

	<b><i>Самостійна робота</i></b>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд чинного законодавства за темою. Підготовка творчих завдань за темами 8-14. Підготовка до контрольної роботи за темами 8-14.	Перевірка домашніх завдань.	
<b>Тема 14.</b>	<b><i>Аудиторна робота</i></b>			
	Лекція	Лекція 14 на тему: Судові рішення в адміністративному процесі.	Активна робота на лекції	
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою 14. Розгляд теоретичних питань за темою. Вирішення ситуаційних завдань по темі.	Вирішення ситуаційних завдань	
		Підготовка творчих завдань за темами 8-14.	Презентація результатів.	5
		Написання модульної контрольної роботи за темами 8-14	Контрольна робота	5
	<b><i>Самостійна робота</i></b>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять.	Перевірка домашніх завдань.	
		Огляд чинного законодавства за темою.	Перевірка домашніх завдань.	
		Написання індивідуальної роботи	Публікація тез наукової доповіді/наукової статті	10
	Екзамен			40
Разом			100	

### Рекомендована література

#### Основна

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року// Офіційний вісник України.–2010.– № 72/1.– Ст.2598
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 6 липня 2005 року № 2747–IV// Офіційний вісник України.–2005.–№32– Ст.1918
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X, редакція від 27 квітня 2014 року// Відомості Верховної Ради УРСР. –1984. –№ 51.

–Ст.1122.

4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року //Відомості Верховної Ради України. -1997.- № 24. – Ст.170.

5. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року //Відомості Верховної Ради України. -1999. - № 20-21. - Ст.190.

6. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року // Офіційний вісник України. -2001. - № 26 – Ст.1151

7. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року // Офіційний вісник України. -2011.-№ 27 –Ст.1123

8. Адміністративний процес України : теорія, практика : Підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка В. М. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Г. В. Київ : ВД «Дакор», 2020. 1346 с.

9. Адміністративний процес України (у схемах) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. В. Колеснікова, А. В. Солонар. Суми : Сумський державний університет, 2019. 108 с.

10. Адміністративне судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки. Станом на 1 червня 2018 року. - Центр навч. літ. 2018. 152с.

### Додаткова

11. Адміністративна відповідальність в Україні [Текст]: навч. посіб./ А.Т.Комзюк, В.А. Гуменюк, Г.В. Джагупов, О.Ю.Салманова, О.О.Небрат та ін.; за заг. ред. А.Т. Комзюка. - Харків, 2007 – 80 с..

12. Адміністративна юстиція в Україні : [навчальний посібник] / [Пономаренко Г. О., Комзюк А. Т., Мельник Р. С., Бевзенко В. М.] . – К. : Прецедент, 2009. – 198 с.

13. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: навчальний посібник / О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, О.В. Джафарова та ін. ; за заг. ред. О. М. Бандурки; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.

14. Кириченко Ю. М. Адміністративно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування в Україні: питання теорії та практики : монографія. Харків : Константа, 2018. 524 с.

15. Кириченко Ю. М. Особливості адміністративно-правового регулювання відповідальності органів місцевого самоврядування. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 4. С. 479 – 486. URL: <http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/12/PAP-4-2020.pdf>

16. Кириченко Ю. М. Адміністративні акти органів місцевого самоврядування: проблеми визначення та реалізації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2020. № 43. С. 40-43.

17. Кириченко Ю. М. Щодо питання визначення адміністративних послуг органів місцевого самоврядування. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 2. С. 85-88.

18. Кириченко Ю. М. Адміністративні процедури органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 6. С. 253 – 256. URL: [http://www.pap.in.ua/6\\_2019/65.pdf](http://www.pap.in.ua/6_2019/65.pdf)

19. Кириченко Ю. М. Адміністративні процедури органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 6. С. 253 – 256. URL: [http://www.pap.in.ua/6\\_2019/65.pdf](http://www.pap.in.ua/6_2019/65.pdf)

20. Kenneth Warren Administrative Law in the Political System. Law, Politics, and Regulatory Policy. 6<sup>th</sup> Edition by Routledge, 2019. 424 p.

### Ресурси в мережі Internet

21. [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua) – Офіційний портал Верховної Ради України
22. [www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua) – Урядовий портал.
23. [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua) – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.
24. [www.library.ukma.kiev.ua](http://www.library.ukma.kiev.ua) – електронний каталог наукової бібліотеки НАУКОВА БІБЛІОТЕКА Національного університету "Києво-Могилянська академія".
25. <http://www.legality.kiev.ua/> - електронний каталог Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого.
26. <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7831> - сторінка курсу на платформі Moodle (ПНС ХНЕУ ім. Семена Кузнеця)